

Palokuntanuorten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely 2026 – mitä nuoret kertovat arjesta?

Miksi kysyimme?

Kyselyn tavoitteena oli selvittää palokuntanuorten kokemuksia **kohtelusta, yhdenvertaisuudesta, turvallisuudesta, osallisuudesta** sekä **halukkuudesta jatkaa** palokuntatoiminnassa. Tämä on samalla konkreettinen tapa varmistaa, että “meillä on hyvä porukka” näkyy myös nuorten kokemuksissa – ja että mahdolliset epäkohdat huomataan ajoissa.

Ketkä vastasivat?

Kyselyyn vastasi **70 nuorta**. Vastaajista **60 (85,71 %)** kuuluu nuoriso-osastoon ja **10 (14,29 %)** on mukana myös aikuisten toiminnassa. Kokemusta palokuntatoiminnasta oli kaikissa “vaiheissa”: **18 (25,71 %)** alle vuoden, **22 (31,43 %)** 1–3 vuotta ja **30 (42,86 %)** yli 3 vuotta. Aluejakauma: **Länsi-Uusimaa 24 (34,29 %)**, **Helsinki 23 (32,86 %)**, **Keski-Uusimaa 16 (22,86 %)**, **Häme 6 (8,57 %)** ja **Itä-Uusimaa 1 (1,43 %)**.

Mitä kysyimme? (kyselyn rakenne)

Kyselyssä oli kolme osiota pisteytysväittämiä sekä kaksi avointa kysymystä.

1. Kokemus kohtelusta ja ilmapiiristä

“Minua kohdellaan palokunnassa reilusti.”

“Minut otetaan mukaan toimintaan tasavertaisena muiden kanssa.”

“Harjoituksissa kaikki saavat osallistua ja kokeilla eri tehtäviä.”

“Minua kuunnellaan, jos kerron mielipiteeni.”

2. Turvallisuus ja epäkohtiin puuttuminen

“Koen oloni turvalliseksi palokunnan toiminnassa.”

“Palokunnassa ei hyväksytä kiusaamista tai syrjintää.”

“Aikuiset puuttuvat kiusaamiseen tai epäasialliseen käytökseen.”

“Tiedän, kenelle voin kertoa, jos jokin tuntuu pahalta.”

3. Osallisuus ja tulevaisuus

“Tunnen kuuluvani palokunnan porukkaan.”

”Minulla on palokunnassa tilaa olla oma itseni.”

“Haluan jatkaa palokuntatoiminnassa myös tulevaisuudessa.”

Lisäksi kysyttiin avoimesti:

- “Onko palokunnassasi jokin asia, joka tekee toiminnasta erityisen hyvää tai toisaalta tuntuu epäreilulta?”

Kokonaiskuva: erittäin hyvä – ja juuri siksi tätä kannattaa vaalia

Kaikkien väittämien perusteella laskettu kokonaisindeksi on **4,71 / 5**, eli nuorten kokemus tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta ja turvallisuudesta on kokonaisuutena **erittäin hyvä**. Osiotasolla keskiarvot olivat:

- **Turvallisuus ja epäkohtiin puuttuminen: 4,76 / 5**
- **Kokemus kohtelusta ja ilmapiiristä: 4,70 / 5**
- **Osallisuus ja tulevaisuus: 4,66 / 5**

Tämä on palokunnille vahva viesti: nuorille palokunta on usein **turvallinen porukka**, jossa saa oppia ja kuulua joukkoon. Kun arki toimii nuorilla, se kertoo myös palokunnan kulttuurista laajemmin – ja auttaa pitämään harrastajia mukana jatkossakin.

1) Kohtelu ja ilmapiiri: reiluus ja tasavertaisuus näkyvät vahvasti

Nuoret kokevat, että heitä kohdellaan reilusti: “Minua kohdellaan palokunnassa reilusti” sai jakaumassa **80 % arvosanan 5** ja **17,14 % arvosanan 4** (eli **97,14 %** antaa 4–5). Samoin “minut otetaan mukaan tasavertaisena” sai **81,43 % arvosanan 5** ja **12,86 % arvosanan 4**.

Avoimissa vastauksissa “miksi tämä toimii” näkyy konkreettisesti: nuoret nostavat esiin **kouluttajat, kaverit, yhteishengen** ja sen, että harjoituksissa on “kivaa tekemistä”. Esimerkkejä nuorten omista kommentteista: “Kaikki siellä on ihan parasta!”, “Kouluttajat on hyviä”, “Hyvät kouluttajat”.

Pieni mutta tärkeä kehityskohta:

väittämä “Minua kuunnellaan, jos kerron mielipiteeni” on edelleen hyvä, mutta muita matalampi: arvosanajakaumassa **65,71 %** antoi 5 ja **22,86 %** antoi 4, mutta mukana on myös arvosanoja 2–3 (**11,43 %**). Tämä on palokunnille helppo “pieni teko, iso vaikutus”: kun nuori huomaa tulevansa kuulluksi, sitoutuminen kasvaa.

2) Turvallisuus ja puuttuminen: nuorten vahvin osa-alue – mutta “kenelle kerron?” kannattaa tehdä näkyväksi

Turvallisuus on kyselyn vahvin osuus. “Koen oloni turvalliseksi” sai **87,14 % arvosanan 5** ja **10 % arvosanan 4** (yhteensä **97,14 %** arvosana 4–5).

Sama toistuu väittämässä “palokunnassa ei hyväksytä kiusaamista tai syrjintää”: **97,14 %** antaa arvosanan 4–5.

Myös aikuisten puuttuminen arvioidaan vahvasti: **82,86 %** antoi arvosanan 5 ja **10 %** arvosanan 4. Nuorten avoimissa kommentteissa näkyy, että puuttuminen koetaan todelliseksi: “Kaikkeen epäasialliseen käytökseen puututaan ja on seuraukset.”

Selkein kehittämisvihje liittyy siihen, että kaikkien nuorten ei ole täysin selvää, **kenelle voi kertoa**, jos jokin tuntuu pahalta. Vaikka tulos on hyvä (arvosana 5: **78,57 %**), mukana on arvosanoja 1 ja 3.

Ja tärkeää: yksittäisiä huolestuttavia kokemuksia löytyi avoimista vastauksista (esim. kokemus siitä, ettei kiusaamista oteta vakavasti). Juuri tällaisissa tilanteissa näkyvät ilmoituskanavat ja selkeät toimintamallit ovat ratkaisevia.

3) Osallisuus ja tulevaisuus: nuoret haluavat jatkaa – ja se on palokunnan elinehto

Osallisuus on vahvaa: “Tunnen kuuluvani porukkaan” sai arvosanan 5 **72,86 %** ja arvosanan 4 **17,14 %** (yhteensä **90 %** arvosana 4–5).

“Minulla on tilaa olla oma itseni” sai arvosanan 5 **74,29 %** ja 4 **18,57 %**.

Erityisen myönteistä on jatkohalukkuus: “Haluan jatkaa myös tulevaisuudessa” sai arvosanan 5 **81,43 %** ja arvosanan 4 **14,29 %** (yhteensä **95,72 %** arvosana 4–5).

Yhteenvedossa tämä näkyy niin, että **96 %** haluaa jatkaa, ja pieni joukko suhtautuu epävarmemmin.

Palokunnan näkökulmasta tämä on suora pitovoimamittari: turvallinen ja reilu arki näkyy siinä, että nuori haluaa tulla uudestaan ensi viikolla – ja ensi vuonna.

Avoimista vastauksista: mikä tekee toiminnasta “ihan parasta” – ja mitä nuoret toivovat lisää?

Nuorten palautteissa toistuu muutama selkeä teema:

Vahvuudet

- **Kaverit ja yhteishenki** (“Kaverit”, “Toiminnasta erityisen hyvää on yhteishenki”, “Kaikki ihmiset ja osallistujat tekee toiminnasta erityisen hyvää”)
- **Hyvät kouluttajat ja kiinnostavat harjoitukset** (“Hyvät kouluttajat”, “Todella mielenkiintoisia harjoituksia ja kivat kouluttajat!”)
- **Hyvä fiilis tulla asemalle** (“Hyvä fiilis asemalle mentäessä...”)

Toiveet ja ideat (pienet arjen parannukset)

- Lisää yhteistreenejä / toisten palokuntien kanssa harjoittelua
- Kisoja, 24h/48h-harjoituksia, “leireillä vähän enemmän vapaa-aikaa”
- Yksittäisiä toiveita koulutussisällöistä (esim. savusukellusharkkoja, solmut)

Nämä ovat hyviä uutisia: enemmistön palaute ei pyydä “korjaamaan isoja ongelmia”, vaan **kehittämään jo hyvää arkea**.

Taustahavainnot

Yhteenvedon mukaan alle vuoden mukana olleet arvioivat kokemuksensa keskimäärin hieman korkeammiksi kuin pitkään mukana olleet, ja nuoret, jotka ovat mukana myös aikuisten toiminnassa, arvioivat keskimäärin matalammaksi kuin pelkästään nuoriso-osastossa toimivat. Alueelliset erot olivat pieniä.

Mitä palokunnat voivat tehdä?

Nuorten tulokset ovat vahvoja – ja juuri siksi niitä kannattaa hyödyntää: hyvä toimintakulttuuri tehdään näkyväksi, ja samalla varmistetaan, että myös ne harvat tilanteet, joissa nuorella on huoli, hoituvat varmasti.

1) Tehdään “kenelle kerron?” -polku näkyväksi joka palokuntaan

Koska väittämä “Tiedän, kenelle voin kertoa, jos jokin tuntuu pahalta” oli hieman muita matalampi (vaikka hyvä), liitto kannustaa palokuntia sopimaan ja viestimään selkeästi: **kuka on nuoren ensisijainen yhteyshenkilö**, ketkä ovat varahenkilöitä ja miten asia etenee.

2) Otetaan käyttöön valmiit mallit epäasiallisiin tilanteisiin – myös digikanaviin

Liitolla on päivitetty malli [Toimintaohjeet palokunnille epäasiallisen käytöksen tapausten käsittelyyn 2026](#) (päivitetty 24.2.2026). Ohje korostaa, että häirinnän, kiusaamisen ja syrjinnän ennaltaehkäisy perustuu siihen, että palokunnan johto, päällystö ja kaikki jäsenet ottavat aktiivisen vastuun turvallisesta toimintakulttuurista, ja että selkeät toimintamallit madaltavat kynnystä ottaa asiat puheeksi ajoissa. Ohje huomioi myös digitaaliset toimintaympäristöt (esim. WhatsApp, some, yksityisviestit).

3) Nuorten koskemattomuuden turvaamisen malli käyttöön nuorisotoiminnassa

Liitolla on päivitetty [Suunnitelma nuorten koskemattomuuden turvaamiseksi palokunnissa 2026](#), jossa todetaan, että yhteiset ja selkeät pelisäännöt suojaavat sekä nuoria että aikuisia ja auttavat epäasiallisten tilanteiden selvittämistä.

4) Kuulluksi tulemisen vahvistaminen: “pienet teot” -työkalupakki

Koska kuulluksi tuleminen nousi lieväksi kehittämiskohteeksi (keskiarvo 4,51), liitto nostaa tätä esiin kouluttajien ja nuoriso-osastojen arjessa: miten nuorten mielipiteet kerätään (esim. harjoituksen lopun 2 minuutin kierros) ja miten niihin palataan.

Lopuksi:

“Nuorten tulokset ovat palokunnille kunniainnointia: turvallinen ilmapiiri, reiluus ja hyvä porukka näkyvät vahvasti. Samaan aikaan muistutus on selkeä: jokaisessa palokunnassa pitää olla näkyvä ja toimiva tapa kertoa huolesta, jotta yksikään nuori ei jää yksin. Liitto tukee palokuntia valmiilla ohjeilla ja malleilla — ja kannustaa jokaista palokuntaa tekemään 1–3 konkreettista arjen tekoa, joilla hyvä kulttuuri pysyy hyvänä myös jatkossa.”